

การประเมินการใช้หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

An Evaluation of the Implementation of the Master of Education Program in
Special Education, Kasetsart University

ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์* ดารณี อุทัยรัตนกิจ* ผกามาศ นันทจิรววัฒน์* ดรณวรรณ แก้วหนูนวล*
วารางคณา โสমনันทน์* และ อัญชัญ โทนเดี้ยว**

Pawinee Srisukvatananan, Daranee Utairatanakit, Pakamas Nantajeewarawat,
Darunwan Kaewnunual, Varangkana Somanandana and Anchan Tondeaw

* ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
** ศูนย์ศึกษาและพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษ “คุณพุ่ม”

บทคัดย่อ

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษเปิดสอนครั้งแรกเมื่อปีการศึกษา 2556 คณะกรรมการหลักสูตรฯ ใช้การประเมินระบบการบริหารภายใน ติดตามประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ผู้สอน และการจัดการ หาแนวทางแก้ไขอย่างสม่ำเสมอ สำหรับการประเมินเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร ได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อสร้างสารสนเทศที่เป็นมาตรฐานเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรในวงจรพัฒนาตามหลักการพัฒนาหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อประเมินการบริหารจัดการหลักสูตรฯ 4 ด้าน คือ การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรฯ ความเหมาะสมของเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน ความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการสนับสนุนผู้เรียน และคุณภาพมหาบัณฑิต โดยใช้ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ที่ดำเนินการระหว่างปีการศึกษา 2556-2558 ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยคณะกรรมการดำเนินงานโครงการหลักสูตรฯ อาจารย์ผู้สอน นิสิตปัจจุบัน และผู้ใช้มหาบัณฑิต รวมทั้งรับฟังการวิพากษ์ คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน

ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างของหลักสูตรและความพร้อมของบุคลากรมีความเหมาะสมในการผลิตบุคลากรทางการศึกษาพิเศษที่เป็นความต้องการของประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน แต่การบริหารจัดการมีจุดอ่อนที่ต้องปรับปรุง เพื่อให้หลักสูตรปัจจุบันสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ และทำวิทยานิพนธ์สำเร็จตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนด รวมทั้งนำไปใช้ในงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีคุณภาพ เกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียนมีความเหมาะสม โครงการปฐมนิเทศ และโครงการศึกษาดูงาน เป็นโครงการสนับสนุนผู้เรียนที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

มากที่สุดนอกจากนี้คณะกรรมการดำเนินงานโครงการหลักสูตรฯ ต้องส่งเสริมให้มหาบัณฑิตพัฒนาความเป็นมืออาชีพอย่างต่อเนื่อง และมีบทบาทร่วมพัฒนาสมาคมวิชาชีพการศึกษาพิเศษให้โดดเด่น เป็นผู้นำการพัฒนา และเผยแพร่ผลงานสู่สากล

คำสำคัญ: การประเมินการใช้หลักสูตร การศึกษาพิเศษ

Abstract

The Master of Education Program in Special Education was first provided at Kasetsart University in 2013. The Curriculum Committee evaluated the program using internal management system to follow-up on problems related to students, instructors, and management system and constantly solved the problems.

To evaluate the curriculum, the research team conducted an information management system research project to set standards for future the improvement of curriculum evaluation.

The objectives of the research on evaluation of curriculum management included 4 components: the implementation of curriculum management; the appropriateness of the student selection criteria; the appropriateness and the concordance of student support programs; and graduate quality using both primary and secondary sources during the years 2013-2015. Informants were curriculum committee, instructors, students enroll in the program, the employers of the program graduates and the critique of five experts in the field.

The result revealed that both the program structure and the personnel involved were appropriate in producing qualified graduates in Special Education, relevant to the national needs for equal opportunity of children development. The weak point of the program was the insufficient development of students English language proficiency needed for their future career, the ability to complete their theses within time allotted and the ability to use their knowledge effectively. The selection criteria was appropriate. The orientation and study visit programs were the most appropriate and concordant student support programs to students' needs.

The curriculum committee should encourage the students to continuously study and take parts in and contribute to the leadership and the renown of the Special Education Association via disseminate their innovative knowledge to the world community.

Keywords: Evaluation of Curriculum Implementation, Special Education

ความเป็นมาของการวิจัย

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์กำหนดเปิดสอนครั้งแรกเมื่อปีการศึกษา 2556 หลักสูตรมุ่งผลิตมหาบัณฑิตที่มีความรู้ลึกซึ้ง ทางวิชาการศึกษาศาสตร์ มีความเชี่ยวชาญในทางปฏิบัติการสอน มีจิตวิญญาณในการเป็นครู สามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่พัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพตามแนวการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพเป็นครูผู้สอนนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องประเภทต่างๆ รวมทั้งนักเรียนกลุ่มเสี่ยงในโรงเรียนเรียนรวมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอาจารย์ผู้สอนระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์หรือนักวิชาการด้านการศึกษาพิเศษในองค์กรอาชีพต่างๆ

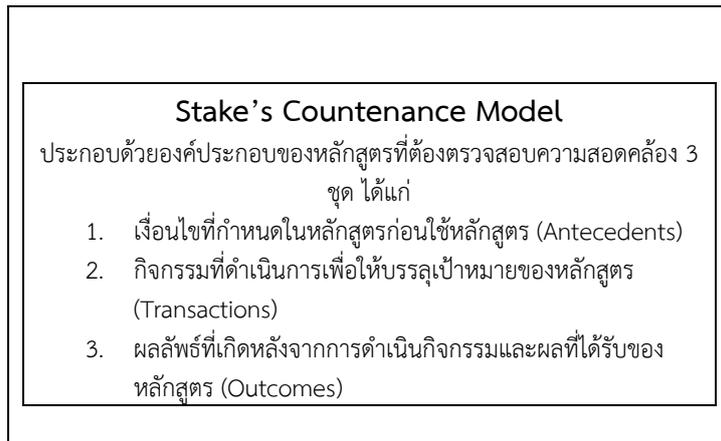
คณะกรรมการดำเนินงานโครงการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ ใช้การประเมินระบบการบริหารภายในติดตามประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน ผู้สอน และ การจัดการ หาแนวทางแก้ไขอย่างสม่ำเสมอโดยการประชุมคณะกรรมการประจำเดือนทุกเดือน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนได้แก้ไขและนำเสนอต่อที่ประชุมสำหรับงานที่ต้องประสานกับฝ่ายบริหารของคณะและหน่วยงานภายนอก เช่น การจัดโครงการให้นิสิตได้รับ

ประสบการณ์ตรงนอกสถานที่ การเชิญวิทยากรให้ความรู้ตามความเชี่ยวชาญหรือการพิจารณาสถานฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางการศึกษาพิเศษประธานคณะกรรมการจะหารือในที่ประชุมส่วนการประเมินเพื่อปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นทางการ ได้จัดทำโครงการวิจัยเพื่อสร้างสารสนเทศที่เป็นมาตรฐานที่จะนำมาปรับปรุงหลักสูตรในวงจรพัฒนาตามหลักการพัฒนาวิชาการ คณะกรรมการได้คัดสรรประเด็นคำถามที่ต้องใช้หลักฐานที่ชัดเจนและมอบหมายให้คณะกรรมการจำนวน 5 คน เป็นผู้วิจัย ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นผู้สนับสนุนด้านข้อมูลและให้ความเห็นประกอบ และนำเสนอผลการวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อวิพากษ์หลักสูตรฉบับปรับปรุงปีการศึกษา 2560

กรอบแนวคิดเชิงประเมิน

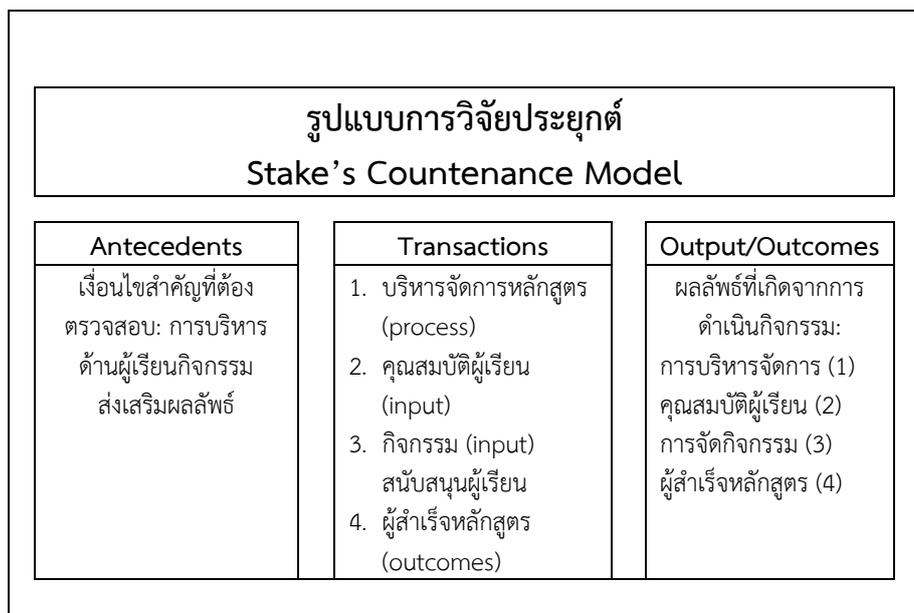
การประเมินการใช้หลักสูตรครั้งนี้ เน้นระบบการบริหารเป็นหลัก ซึ่งมีกลไกการจัดการองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทุกองค์ประกอบการจัดการศึกษาในหลักสูตร หลักสูตรนั้นนอกจากได้ผ่านการประเมินก่อนการนำออกใช้ (BAR: before action review) จากคณะกรรมการการศึกษา ของมหาวิทยาลัยแล้ว อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ยังได้วิเคราะห์แผนปฏิบัติการอย่างรอบคอบพิจารณาความเป็นไปได้ในการบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจัดการความเสี่ยงระดับหนึ่งแล้ว ขณะนี้ได้นำหลักสูตรไปใช้แล้ว การประเมินหลังใช้ (AAR: after action review) จึงเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโครงการประเภทหลักสูตรเพื่อการผลิตกำลังคนให้ประเทศ (Centers for Disease Control Prevention, 2008) คณะกรรมการดำเนินงานโครงการหลักสูตรฯ จึงกำหนดการวิจัยเพื่อการประเมินอย่างเป็นระบบ

การประเมินครั้งนี้มุ่งพัฒนาการบริหารจัดการด้วยการตั้งคำถามหลัก 4 ประการ คือ 1.การบริหารจัดการหลักสูตรมีประสิทธิภาพหรือไม่ 2.การกำหนดคุณสมบัติผู้เรียนมีความเหมาะสมหรือไม่ 3.การจัดกิจกรรมสนับสนุนผู้เรียนเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ และ 4.คุณภาพมหาบัณฑิตสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้หรือไม่ คำตอบจากกระบวนการวิจัยเชิงประจักษ์จะให้สารสนเทศต่อการตัดสินใจเพื่อพัฒนาคุณภาพต่อไปดังกำหนด แผนภาพที่ 1 รูปแบบประเมิน Stake's Countenance Model แผนภาพที่ 2 รูปแบบการประยุกต์ Stake's Countenance Model และแผนภาพที่ 3 กรอบมโนทัศน์การวิจัย ดังนี้

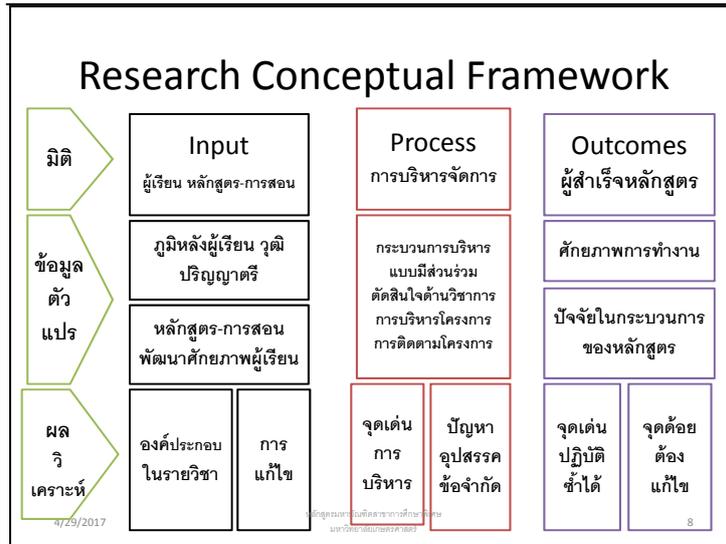

แผนภาพที่ 1 รูปแบบประเมิน Stake's

ที่มา: Woods, J. D. (1988). Curriculum Evaluation Models : Practical Applications for Teachers. Australian Journal of Teacher Education, 13(1).

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการประยุกต์ Stake's Countenance Model

แผนภาพที่ 3 กรอบมโนทัศน์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินการบริหารจัดการหลักสูตรฯ 4 ด้าน ดังนี้
  - 1.1 การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรฯ
  - 1.2 ความเหมาะสมของเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน
  - 1.3 ความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการสนับสนุนผู้เรียน
  - 1.4 คุณภาพมหำบัณฑิต
2. เพื่อสังเคราะห์ข้อเสนอแนะจากผลการวิเคราะห์การประเมินในข้อ 1 และเสนอแนวทางปรับปรุงหลักสูตรที่จะใช้ในปีการศึกษา 2560

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 การประเมินการใช้หลักสูตร ระหว่างปีการศึกษา 2556-2558 ใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย คณะกรรมการดำเนินงานโครงการหลักสูตรฯ และอาจารย์ผู้สอนจำนวน 10 คน นิสิตรุ่นที่ 1- 3 จำนวน 67 คน มหำบัณฑิต จำนวน 1 คนและผู้ใช้บัณฑิตจำนวน 1 คนใช้ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่แบบประเมินตนเองของนิสิต แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์และข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่รายงานการประชุมและข้อมูลผลการเรียนของนิสิตจากฝ่ายทะเบียน

ตอนที่ 2 การสังเคราะห์สารสนเทศจากการประเมิน เพื่อใช้ประกอบการร่างหลักสูตรฉบับปรับปรุงปีการศึกษา 2560 โดยจัดการวิพากษ์หลักสูตรจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรฯ จำนวน 5 ท่าน¹

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 กำหนดเกณฑ์ และ วิธีดำเนินการประเมินการบริหารจัดการหลักสูตรตอนที่ 2 เป็นการสังเคราะห์สารสนเทศจากการประเมินมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 กำหนดเกณฑ์ และวิธีดำเนินการประเมินการบริหารจัดการหลักสูตร

1. การดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรของคณะกรรมการดำเนินงานโครงการหลักสูตรฯ

1.1 เกณฑ์การประเมินประกอบด้วย 1) มีแผนการบริหาร 2) มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมและสม่ำเสมอ และ 3) ใช้ข้อมูลและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

1.2 วิธีดำเนินการประเมิน ใช้ข้อมูลจากรายงานการประชุมประจำเดือน ตลอด 12 เดือน ในปีการศึกษา 2557-2558 และการอภิปรายประกอบ

¹ศ.พิเศษ พ.ญ.เพ็ญแข ลิ้มศิลา ผศ.ดร.เบญญา ชลธารันท์ อาจารย์ ดร.ชนิศา ตันติเฉลิม นางญาณกร จันทหาร และ ดร.สมพร หวานเสีจ

2. ความเหมาะสมของเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน
โดยไม่จำกัดสาขาวิชาของวุฒิปริญญาตรี

2.1 เกณฑ์การประเมินประกอบด้วย
1) ความสอดคล้องของผลการเรียนกับวุฒิปริญญาตรีที่เป็นสาขาการศึกษาและสาขาอื่นๆ ของนิสิตรุ่นที่ 2 จำนวน 42 คนและ 2) ศักยภาพ ด้านของนิสิต ที่พัฒนาจากการเรียนรายวิชาโดยการประเมินตนเอง

2.2 วิธีดำเนินการประเมิน ประกอบด้วย
1) คัดลอกข้อมูลผลการเรียนและวุฒิปริญญาตรีจากฝ่ายทะเบียนวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยพิจารณาความถี่จากตารางสองทางของคะแนนเฉลี่ยเมื่อสิ้นปีการศึกษา 2558 กับวุฒิปริญญาตรีในระดับปริญญาตรี และ 2) ให้นิสิตประเมินศักยภาพตนเอง จากการเรียน 12 รายวิชา ด้วยมาตราส่วนประมาณค่าใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความรู้แนวคิดทฤษฎี 2) การคิดวิเคราะห์ 3) การวิพากษ์อย่างมีเหตุผล 4) การสร้างสรรค์พัฒนาวิชาชีพ 5) การพัฒนาความเป็นครู และ 6) การแก้ปัญหาด้วยความรู้

3. ความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการสนับสนุนผู้เรียน

3.1 เกณฑ์การประเมิน คือ ความเห็นของนิสิตต่อโครงการว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และให้แนวทางการพัฒนาทักษะและความรู้ได้ดี

3.2 วิธีดำเนินการประเมินเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความเห็นของนิสิตต่อกิจกรรมที่จัดในรูปแบบโครงการหลัก 4 โครงการ

4. คุณภาพมหาบัณฑิต

4.1 เกณฑ์การประเมิน คือ ผู้ใช้มหาบัณฑิตพึงพอใจในความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษา

4.2 วิธีดำเนินการประเมิน สัมภาษณ์ผู้ใช้มหาบัณฑิตในประเด็นความรู้ความสามารถทักษะการทำงาน และความคิดสร้างสรรค์

ตอนที่ 2 สังเคราะห์สารสนเทศจากการประเมิน

ผู้วิจัยรายงานการวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 ต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรับฟังข้อวิจารณ์และข้อเสนอแนะ การเก็บข้อมูลใช้เครื่องบันทึกเสียง แล้วเรียบเรียง นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาฉบับสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย นำเสนอเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร 4 ด้าน และ ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์สารสนเทศจากการประเมิน มีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร 4 ด้าน

1. ผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร

1.1 ดำเนินการได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

1) **แผนการบริหาร** โดยมีการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการติดตามตรวจสอบและแก้ปัญหาเพื่อให้หลักสูตรดำเนินการทันเวลาเช่น การเพิ่มรายวิชาในตารางเรียนพร้อมจัดอาจารย์ผู้สอนที่มีคุณวุฒิสองและเหมาะสมเพื่อให้นิสิตที่เรียนแผน ข ได้เรียนครบตามข้อกำหนดประเมินการบริหารจัดการต่อเนื่องตลอดปี โดยปฏิบัติใน 3 ลักษณะ คือ ดำเนินการแก้ไขรายละเอียดในประเด็นที่ไม่ตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัด และนำข้อมูลเข้าสู่การพิจารณาในที่ประชุมอย่างสม่ำเสมอ ผลการดำเนินการได้พัฒนาและแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นลำดับ หลักฐานปรากฏในรายงานมคอ. 7 และยังดำเนินการพัฒนาต่อเนื่อง

2) **มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมและสม่ำเสมอ**การประชุมของคณะกรรมการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน มีการอภิปรายประเด็นต่างๆอย่างกว้างขวาง เสนอการปรับปรุงหลายประเด็น เช่น มีการติดตามประเด็นที่มีความต่อเนื่อง และปรับปรุงการเขียนรายงานการประชุมให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

3) **ใช้ข้อมูลและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล** เช่น กรณีนิสิต 1 คน มีผลการเรียนเฉลี่ยรวมทุกวิชาไม่ถึง 3.0 ที่ประชุมได้ขอความร่วมมือจากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องและเกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ ให้รับเข้าศึกษาในบางรายวิชาเพื่อปรับปรุงผลการเรียน

1.2 ดำเนินการที่ต้องปรับปรุง ดังนี้

1) การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ประจำตัวนิสิตควรดำเนินการให้เร็วขึ้น เพื่อจะได้ให้คำแนะนำและติดตามการทำงานของนิสิตอย่างใกล้ชิดและทันเวลา

2) จัดระบบในการติดตามการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตให้เข้มงวดมากขึ้น เพื่อให้นิสิตสามารถสำเร็จการศึกษาตามเวลาที่กำหนด

3) ความเหมาะสมของเกณฑ์การคัดเลือกผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า เกณฑ์การรับนิสิตโดยไม่จำกัดสาขาวิชาของวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความเหมาะสมด้วยผลการวิเคราะห์ 2 ทาง คือ

ตารางที่ 1 จำแนกนิสิตรุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ตามระดับคะแนน (GPA) กับสาขาวิชาของวุฒิปริญญาตรี

GPA ป.โท	วุฒิปริญญาตรี	สาขาการศึกษา	ไม่ใช่สาขาการศึกษา
4.0-3.6 (จำนวน 15 คน)		12	3
3.5-3.0 (จำนวน 5 คน)		5	1
ต่ำกว่า 3.0		-	-
รวม (20)		16	4

2.2 จากการประเมินศักยภาพผู้เรียน เพื่อตรวจสอบว่านิสิตสามารถพัฒนาคุณภาพตามกรอบมาตรฐานของหลักสูตรหรือไม่ โดยให้นิสิตประเมินตนเองในแบบประเมินผลการพัฒนาคุณภาพจากการเรียน 12 รายวิชา ในศักยภาพ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้แนวคิดทฤษฎี 2) การคิดวิเคราะห์ 3) การวิพากษ์อย่างมีเหตุผล 4) การสร้างสรรค์พัฒนาวิชาชีพ 5) การพัฒนาความเป็นครู และ 6) การแก้ปัญหาด้วยความรู้ ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

2.2.1 นิสิตได้พัฒนาศักยภาพทั้ง 6 ด้านในระดับมากที่สุด 5 รายวิชา คือ 1) การศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 2) การสอนนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม 3) การประเมินทางจิตวิทยาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 4) การสอนนักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้และ 5) การจัดการพฤติกรรมในชั้นเรียน

2.2.2 นิสิตได้พัฒนาศักยภาพทั้ง 6 ด้าน ในระดับมาก 4 รายวิชา คือ 1) ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษาพิเศษ 2) การวิจัยในชั้นเรียนการศึกษาพิเศษ 3) ภาษาอังกฤษ และ 4) สัมมนา

2.2.3 นิสิตได้พัฒนาศักยภาพทั้ง 6 ด้านในระดับปานกลาง 2 รายวิชา คือ 1) การประเมินและการพัฒนาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและ 2) การสอนทักษะการคิดให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2.2.4 นิสิตได้พัฒนาศักยภาพทั้ง 6 ด้านในระดับน้อย 1 รายวิชา คือ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางการศึกษาพิเศษ

โดยสรุปประเด็นของเกณฑ์การคัดเลือกนิสิตเข้าศึกษาในหลักสูตร ไม่พบปัญหาของผู้เรียนที่มีพื้นฐาน

2.1 ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 11 รายวิชา จำนวน 29 หน่วยกิตกับสาขาวิชาของวุฒิปริญญาตรี ของนิสิตรุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 16 คน พบว่าระดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ไม่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาของวุฒิปริญญาตรีที่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 1

วุฒิปริญญาตรีที่แตกต่างกัน และ นิสิตสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองใน 6 ด้านจากการเรียนได้ทุกวิชา ยกเว้นวิชาการศึกษาพิเศษการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งนิสิตได้แสดงความเห็นในแบบสอบถามปลายเปิดในประเด็นช่วงเวลาและระยะเวลาของการฝึกสถานที่ฝึก ภาระงาน และการนิเทศที่คณะกรรมการประจำหลักสูตรต้องนำมาพิจารณาปรับปรุงต่อไป

4) ความเหมาะสมและสอดคล้องของโครงการสนับสนุนการเรียนรู้อื่นๆ 4 โครงการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

3.1 นิสิตทั้งหมด มีความเห็นว่าโครงการปฐมนิเทศนิสิตแรกเข้า ส่งเสริมให้มีความเข้าใจหลักสูตร วิธีเรียนเสริมความรู้การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งความรู้ต่างๆ โดยเฉพาะการให้บริการของสำนักหอสมุดของมหาวิทยาลัย สร้างความสัมพันธ์ระหว่างนิสิตกับอาจารย์ นิสิตกับนิสิตรุ่นเดียวกันและรุ่นพี่ โครงการปฐมนิเทศดำเนินการได้เหมาะสมกับเวลาดีมาก นิสิตได้แรงจูงใจในการเรียน และมีความภูมิใจในการได้เข้าศึกษาในหลักสูตรของสถาบันแห่งนี้

3.2 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นวิชาบังคับที่สำคัญ เพราะนิสิตจะได้รับประสบการณ์ตรงการใช้ความรู้เพื่อพัฒนาความเป็นมืออาชีพในอนาคต การบริหารจัดการเพื่อหาแหล่งฝึกประสบการณ์ที่หลักสูตรได้ดำเนินการไปแล้วนั้น ได้รับความร่วมมือจากหลายโรงเรียนที่มีระบบการจัดการเรียนรวมซึ่งเป็นการจัดโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเรียนรวมกับนักเรียนทั่วไป และศูนย์การศึกษาพิเศษ ในหลายเขตอย่างดีมาก สำหรับนิสิตที่เป็นครูมีภาระการสอนในโรงเรียน ได้จัดให้ฝึกในโรงเรียน

ของตน โดยมีกรณีศึกษาที่การพัฒนาให้มีความก้าวหน้า และได้รับการยอมรับระบบการจัดการที่ให้ความรู้ทั้งนิสิต และอาจารย์ร่วมเรียนรู้กับแหล่งฝึกด้วยส่วนผลการสอบถาม การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนของตนเอง นิสิตส่วน หนึ่งตอบในคำถามปลายเปิดว่ามีประสบการณ์เพิ่มน้อย บางครั้งพบความกดดันจากอาจารย์หรือผู้ปกครองที่ไม่เข้าใจ งาน แต่โดยรวมให้ความเห็นว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สามารถนำไปใช้ในชีวิตการทำงานจริงได้

3.3 โครงการศึกษาดูงาน ให้นิสิตได้เรียนรู้ได้จาก ประสบการณ์ตรง ณ โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า นิสิตพอใจมาก มีโอกาสศึกษา เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของบุคลากรของโรงพยาบาล ทำให้ นิสิตเกิดความตระหนักและเข้าใจคุณค่าของวิชาชีพ ทางการศึกษาพิเศษยิ่งขึ้น

3.4 โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนาการวิจัย เพื่อการศึกษาพิเศษ เพื่อให้นิสิตปีที่ 2 ได้เตรียมความพร้อม สามารถทำวิทยานิพนธ์เสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดของหลักสูตรฯ นิสิตแต่ละคนนำเสนอโครงร่าง วิทยานิพนธ์ในเวทีสัมมนา คณาจารย์และเพื่อนนิสิตร่วม อภิปรายและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง โครงร่างให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผลการดำเนินการพบว่า นิสิตส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมตามความคาดหวังของ โครงการ ส่วนการประเมินผลโดยคณาจารย์ผู้รับผิดชอบ โครงการ พบว่า นิสิตมีความพร้อมในการนำเสนอ โครงการวิจัยเพียง ร้อยละ 60 (12 คน) บรรยายภาคการ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนิสิตมีน้อย เป็นเพียง การวิจารณ์และให้คำแนะนำจากอาจารย์ นิสิตที่ไม่พร้อม มีความกังวลสูง นอกจากนี้ จากการติดตามการพัฒนา โครงการวิทยานิพนธ์ หลังจากการสัมมนา พบว่า นิสิต ทั้งหมด ไม่สามารถเสนอโครงการวิทยานิพนธ์ได้ตาม กำหนดของมหาวิทยาลัย และจากการติดตามการนำเสนอ โครงการวิทยานิพนธ์ พบว่า นิสิตส่วนใหญ่เปลี่ยนหัวข้อ เรื่องที่ได้เริ่มต้นไว้

สรุปผลการประเมินโครงการสนับสนุนผู้เรียน 4 โครงการ

1. โครงการที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนิสิต คือโครงการปฐมนิเทศนิสิตแรกเข้า และโครงการศึกษาดูงานจากแหล่งประสบการณ์ตรงในวิชาชีพ การศึกษาพิเศษ
2. โครงการที่ควรปรับเล็กน้อย คือ การฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ ควรพิจารณาการให้นิสิตฝึก

ประสบการณ์ในโรงเรียนที่ นิสิต ฝึกปฏิบัติงานอยู่ คณะกรรมการควรพิจารณาสภาพโรงเรียนเป็นรายกรณีไป

3. โครงการที่ต้องปรับปรุงอย่างมาก คือ โครงการ สัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนาการวิจัยเพื่อการศึกษาพิเศษ สำหรับนิสิตปีที่ 2 ต้องพิจารณาทั้งรูปแบบกิจกรรมและการ เตรียมความพร้อมของนิสิตก่อนดำเนินการ

4 การประเมินคุณภาพมหาบัณฑิตผลการ สัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์ 1 ราย

4.1 คำตอบที่แสดงความพึงพอใจ ดังนี้คือ

- 1) มีความรับผิดชอบงานการสอนเด็กพิเศษ ซึ่งตรงตาม สายวิชาที่ต้องมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการ
- 2) มีความสามารถเชิงความคิดสร้างสรรค์
- 3) มีความมั่นใจ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4) มีความสามารถติดต่อ ประสานงาน และรักษาความลับตามจรรยาบรรณของครู
- 5) มีความสามารถในการให้คำแนะนำผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 6) สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและ ทำงานเป็นทีมได้ดีและ
- 7) ตระหนักและเข้าใจจุดบกพร่อง ของตัวเองรวมทั้งมีการปรับปรุง

4.2 คำตอบที่แสดงจุดอ่อนของมหาบัณฑิต คือ ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษยังต้องพัฒนา

สรุปการติดตามผู้สัมภาษณ์ อันแสดงถึง คุณภาพของหลักสูตรครั้งนี้ ยังไม่อาจสรุปว่าความพึงพอใจ ที่พบจะสะท้อนคุณภาพของหลักสูตรแต่อย่างใด เป็นเพียง แนวทางที่จะนำไปพิจารณาและติดตามผู้สำเร็จการศึกษา รายอื่น ๆ ต่อไป

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์สารสนเทศจากการประเมิน

จากการวิพากษ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2559 สรุปคำวิพากษ์และข้อเสนอแนะ ได้ดังนี้

โครงสร้างของหลักสูตรและความพร้อมของ บุคลากรมีความเหมาะสมในการผลิตบุคลากรทางการ ศึกษาพิเศษที่เป็นความต้องการของประเทศ ครูทุกคนต้อง รู้จักผู้เรียนทุกกลุ่ม ทุกประเภท เพื่อที่จะเข้าใจและสามารถ ดูแลให้ความช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากที่ได้ดำเนินการคัดกรองผู้เรียนแล้วต้อง ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนกลุ่มเสี่ยงให้สามารถ เรียนได้ประสบความสำเร็จ ให้โอกาสผู้เรียนทุกกลุ่มได้ เรียนร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน นิสิตที่กำลังศึกษารายงานว่า นิสิตมีความภาคภูมิใจเมื่อเข้า ศึกษาในหลักสูตร และพบว่า นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้รับ

ไปใช้ได้ทันทีขณะที่เรียนเป็นผลให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้รับการยอมรับจากหัวหน้างานและผู้ปกครองมากขึ้น รวมทั้งมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการหลักสูตรมีจุดอ่อนที่ไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรเป็นสิ่งที่ต้องปรับปรุงดังนี้

1. ปัญหาความสามารถวิชาภาษาอังกฤษ มีผลต่อการเรียนวิชาต่างๆ และการศึกษาค้นคว้า ข้อเสนอแนะทางแก้ไข มีดังนี้

1.1 ควรเน้นความคาดหวังของหลักสูตรโดยใช้ “ภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพ” นำการฝึกทักษะการอ่าน การเขียน และการสรุปความมาใช้ไว้ทุกรายวิชา

1.2 จัดทำขึ้น web site ของหลักสูตรให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบแต่ละรายวิชานำคำศัพท์ คำแปล พร้อมยกตัวอย่างที่หลากหลายไว้ให้นิสิตเข้าไปศึกษา ก่อนเริ่มเรียนแต่ละครั้ง เพราะการให้นิสิตเรียนรู้เรื่องคำศัพท์เฉพาะก่อนเรียนเนื้อหารายละเอียดเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ

2. ปัญหา นิสิตทำวิทยานิพนธ์ไม่สำเร็จตามกำหนดเวลา ไม่สามารถจบการศึกษาได้ คณะกรรมการได้นำเสนอข้อควรปรับปรุงที่ได้วิเคราะห์แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะทางแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

2.1 หลักสูตรควรคาดหวังการทำวิทยานิพนธ์ที่เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ฝึกการทำงานวิจัยของนิสิตที่มีคุณภาพ เพื่อให้เป็นมหาบัณฑิตที่เป็นนักวิจัยเน้นการคิดเป็นระบบ รู้วิธีการค้นคว้าสามารถนำข้อมูลมาโต้แย้งได้ ต้องตั้งคำถามได้ และสามารถปรับเปลี่ยนคำถามตามบริบทได้

2.2 เนื่องจาก นิสิตในหลักสูตรมาจากหลากหลายสาขาวิชา บางคนไม่มีประสบการณ์ด้านการศึกษาพิเศษ ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาควรแนะนำหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษและตอบโต้กับหน่วยงาน เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้งาน อาจเป็นการตอบโต้ของชุมชน หรือประเทศชาติ เพื่อเป็นแบบอย่างในการนำไปใช้ในหน่วยงานต่างๆ

2.3 ให้นิสิตศึกษากลุ่มประเด็นปัญหาแบบมีส่วนร่วมโดยทำงานเป็นทีม นิสิตแต่ละคนทำแต่ละประเด็นปัญหา แล้วนำมารวมกันเป็นงานชิ้นใหญ่

ข้อสรุปและเสนอแนะแนวทางพัฒนา

จากผลการวิจัย พบข้อเด่นและข้อด้อยที่ต้องปรับปรุงในหลักสูตร ซึ่งต้องนำประเด็นต่างๆ เข้าประชุมระดมความคิดเห็นและสร้างแนวทางปฏิบัติที่สามารถแก้ไข

จุดอ่อนและเสริมจุดเด่นโดยคณะกรรมการดำเนินงานโครงการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ต้องมุ่งมั่นปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายสำคัญ 3 ระดับ คือ 1) ส่งเสริมให้นิสิตสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพ มีทักษะการเรียนรู้ การวิจัย และสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารความรู้ทางการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาคุณภาพมหาบัณฑิตเพื่อการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่อง และ 3) มีส่วนร่วมในการพัฒนาสมาคมวิชาชีพทางการศึกษาพิเศษให้โดดเด่นเป็นผู้นำการพัฒนาและเผยแพร่ผลงานสู่สากล

References

- Centers for Disease Control Prevention. (2008). *Using Evaluation to Improve Programs Strategic Planning*. Retrieved from: https://www.cdc.gov/HealthyYouth/evaluation/pdf/sp_kit/sp_toolkit.pdf, March 17, 2016.
- International Bureau of Education. (2013). *Training Tools for Curriculum Development. A Resource Pack*. Geneva.
- International Bureau of Education. (2016). *Training Tools for Curriculum Development – Reaching Out to All Learners: a Resource Pack for Supporting Inclusive Education*. Geneva.
- Ministry of Education. (2010). *National Education Act, B.E. 2542 (1999) and Amendments (Third National Education Act, B.E. 2553 (2010)*. Bangkok. [in Thai]
- Ministry of Education. (2011). Appendix of the Ministry of Education standards. The national Information and Communications Technology. 2010. *Information and Communication Technology Policy Framework 2011-2020 of Thailand (ICT 2020)*. Retrieved from: <http://www.ict2020.in.th/>. [in Thai]
- Woods, J. D. (1988). Curriculum Evaluation Models: Practical Applications for Teachers. *Australian Journal of Teacher Education*, 13(1).